

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Andrijana Tomas

KAKO POSTATI I OSTATI DJEČJI EKOLOŠKI VRTIĆ?
ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Preddiplomski sveučilišni izvanredni studij Ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja

Dislocirani studij u Slavonskom brodu

KAKO POSTATI I OSTATI DJEČJI EKOLOŠKI VRTIĆ?

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Ekološki odgoj u dječjem vrtiću

Mentor: izv. prof. dr. sc. Irella Bogut

Sumentor: prof. .dr. sc. Vesnica Mlinarević

Student: Andrijana Tomas

Matični broj: 389-

Slavonski Brod

Lipanj, 2018.

Zahvaljujem prije svega svojim roditeljima na bezuvjetnoj pomoći i podršci tijekom studiranja, što su vjerovali u mene i bili uz mene u svakome trenutku i dobrom i lošem.

Zahvaljujem mentorici izv. prof. dr. sc. Irelli Bogut na usmjeravanju prilikom pisanja završnog rada.

SAŽETAK

Završni rad izrađen je iz kolegija Ekološki odgoj u dječjem vrtiću pod vodstvom mentorice izv. prof. dr. sc. Irelle Bogut.

Dijete se od ranog djetinjstva interesira za okoliš, istražuje ga, pokušava ga razumjeti. Sve prve spoznaje o svojoj okolini dobiva od roditelja. Osim u obiteljskom okruženju, mnogo opširnije informacije dijete dobije u predškolskom obrazovanju. Dječji vrtić je odgojno-obrazovna ustanova koja čini prijelaz između obiteljskog doma i škole. U njemu se djeca kroz igre, pjevanje, plesanje, dramatizaciju te različite aktivnosti obrazuje i odgaja na predškolskoj razini. Pojedini vrtići osim kroz klasične aktivnosti o ekologiji, pružaju i veće mogućnosti za ekološki odgoj i obrazovanje djece te pridaju i veću brigu za očuvanje okoliša. Zbog toga dobivaju status Eko-vrtića i dodjeljuje im se Zelena zastavica, te logo Eko-vrtića. Međunarodni program Eko-vrtića je posebno osmišljen program odgoja i obrazovanja za okoliš i ima za cilj odgojiti mlade da budu osjetljivi na pitanja o okolišu i osbosobiti ih za donošenje odluka o zaštiti okoliša. Da bi vrtić dobio status Ek-ovrtića, potrebno je da prođe nekoliko koraka, nakon čega se prijavljuje za stjecanje statusa Eko-vrtića. Da bi i dalje ostao u programu Eko-vrtića, potrebno je da obnovi svoj status svake dvije godine, da zadovolji sve kriterije, usuprotno može izgubiti status Eko-vrtića. Ekološki odgoj potrebno je ubaciti u program vrtića, baš iz razloga što dijete živi i uči u dječjem vrtiću, te tu najviše stječe znanja i vještina. Aktivnosti se uglavnom provode kroz igru i međusobnu suradnju djece, a neke od ekoloških aktivnosti u dječjem vrtiću su: sakupljanje starog papira, razvrstavanje otpada, briga o sadnicama i cvijeću, uređenje dvorišta i ekološko uređenje prostora.

Ključne riječi: *dječji vrtić, ekološki odgoj, ekološke aktivnosti, Eko-vrtić, djeca*

SUMMARY

Final work was prepared from the course Ecological Education in the Kindergarten under the guidance of mentorship associated professor. dr. sc. Irelle Bogut.

The child has been interested in the environment since early childhood, researching it, trying to understand it. All first knowledge of their environment gets from parents. Except from the family environment, much more extensive information is provided in pre-school education.

A kindergarten is an educational institution that makes the transition between family home and school. In it children play, sing, dance, dramatize and perform different activities on the pre-school level. Some kindergartens, besides classical ecology activities, offer greater opportunities for eco-education and attach greater care to the environment. Because of this, they get the status of Eko-kindergartens and they are awarded the Green Flag, and the Ekokindergarten logo. International Program Eko-kindergarten is a specially designed program of education for the environment and aims to educate young people to be sensitive to issues of environmental and trains them to make decisions about the environment protection. It takes a few steps to kindergarten received status Eko-kindergarten and then applying to become the Eko-kindergarten. In order to remain in the Eko-kindergarten program, it is necessary to renew its status every two years, to fulfill all the criteria, in the opposite way it may lose the status of Eko-kindergarten. Ecological education is necessary to insert in the kindergarten program because a child lives and learns in the kindergarten, and he acquired the most knowledge and skills. Activities are mainly carried out through play and child collaboration, and some of the ecological activities in the kindergarten include: collection of old paper, sorting of waste, care of plants and flowers, landscaping and ecological decoration of the space.

Keywords: *kindergarten, ecological education, ecological activities, Eco-kindergarten, children*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DJEČJI VRTIĆ-ZAJEDNICA KOJA UČI.....	2
3. EKOLOGIJA	4
3.1. Ekološki odgoj i obrazovanje	5
3.2. Ekološka osviještenost djece	6
4. EKO-VRTIĆI.....	7
4.1. Što rade Eko-vrtići?	7
4.2. Kako postati i ostati Eko-vrtić?	8
4.3. Metodologija Eko-vrtića.....	9
4.4. Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Eko-vrtića.....	12
4.5. Ciljevi zaštite okoliša u programu Eko-vrtića	12
5. EKOLOŠKI PROGRAM U DJEČJEM VRTIĆU	14
6. EKOLOŠKA DIMENZIJA PROSTORA U DJEČJEM VRTIĆU	16
7. AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU KOJE PRIDONOSE RAZVOJU EKOLOŠKE SVIJESTI KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI.....	19
8. ZAKLJUČAK	20
LITERATURA.....	21

1. UVOD

Priroda je sve što nas okružuje i za normalan i zdrav život nas i naših najmlađih potrebno ju je čuvati, unapređivati i štititi. Unatoč tome, u današnje vrijeme prirodu zapravo sve više zagađujemo, svjedočimo sve većim ekološkim problemima. Baš iz ovoga razloga potrebno je uvesti ekološki odgoj i obrazovanje najmlađih, jer baš u ranom djetinjstvu djeca su najviše zainteresirana za prirodu i tada najviše stječu radne navike. Prve informacije i doticaj sa samom prirodom djeca dobivaju od roditelja, nakon toga u predškolskoj dobi. Da bismo ekološki odgojili i obrazovali djecu predškolske dobi, potrebno je uvesti različite sadržaje, aktivnosti i projekte u dječje vrtiće, kako bi formirali pozitivan stav o prirodi i svome okolišu. Dječji vrtići koji su u svoj plan i program uveli mnogo više ekoloških sadržaja, te su ugradili odgoj i obrazovanje za okoliš u sve segmente svoga rada, dobili su status Eko-vrtića. Posjedovanjem ovoga statusa vrtići kontinuirano djeluju na odgoj i obrazovanje za okoliš, te promiču ekologiju kao trajnu vrijednost i način življenja.

Za usvajanje novih ekoloških znanja, vrijednosti i stavova, potrebno je dopustiti djeci, da istražuju i otkrivaju vrijednosti okoline koja ga okružuje. Odgovorno ekološko ponašanje kod djece predškolske dobi potičemo njegovanjem dječje znatiželje, kroz različite aktivnosti, projekte i igre.

Cilj ovoga rada je prikazati koliko je važno ekološki odgojiti djecu predškolske dobi. To se najbolje može postići pridruživanjem vrtića međunarodnom programu Eko-vrtića, te stječući status Eko-vrtića.

2. DJEČJI VRTIĆ-ZAJEDNICA KOJA UČI

Dječji vrtić je odgojno obrazovna ustanova namjenjena za djecu od dvije do sedam godina, u kojoj se djeca odgajaju i obrazuju na predškolskoj razini na temelju različitih metoda podučavanja. Odgajatelj podučava djecu kroz igru, ples, pjevanje, praktične aktivnosti i socijalne interakcije. Dječji vrtić se smatra kao dio prijelaza iz kuće u školu.

Dječji vrtić često nazivamo i zajednicom koja uči, a zašto? Da bi se praksa vrtića kao odgojno obrazovne ustanove razvijala kvalitetno, potrebno je proći dug i zahtjevan proces pun uspona i padova. Kvaliteta vrtića ne razvija se preko noći, potrebno ju je konstantno graditi. Svaki vrtić, svaki odgajatelj i ostali djelatnici u njemu zapravo rade s djecom vodeći se nekom svojom teorijom onako kako oni najbolje znaju i umiju u određenom trenutku. Zato često kažemo da je vrtić „zajednica koja uči“ misleći pod tim na kontinuitet razvoja vrtića tj. potrebno je stalno upoznavanje, mijenjanje i dograđivanje teorije koja rukovodi praksom vrtića, stalno ali postupno izgrađivanje kvalitete vrtića. Ovakav pristup razvoju kvalitete vrtića je jedini vrijedan, jer vrtić je kvalitetan toliko dugo, koliko se dugo razvija. Sve dok se ulaže napor i energija u razvoj vrtića, kvaliteta ostaje, a onoga trenutka kada prestanemo ulagati trud u vrtić, njegova kvaliteta počinje prvo stagnirati, zatim polako i opadati, sve dok na kraju skroz ne padne.(Slunjski, 2008)

„Vrtić je živi organizam tj.kompleksan sustav u kojem se nijedan dio ne može opisati, tumačiti ni razmjeti bez povezanosti sa svim ostalim dijelovima koji čine cjelinu. Dijelovi tog velikog, živog organizma (djeca, odrasli, dnevni raspored, prostor i sl.) predstavljaju tkanje višestruko isprepletenih težnji i akcija svih koji u njemu svakodnevno sudjeluju, kaleidoskop različitih interakcija, materijalnih i nematerijalni, poput prostorno-materijalnog okruženja, komunikacije i odnosa svih pojedinaca (djece i odraslih), način organizacije i vremena i drugo.“ (Slunjski, 2008: 7)

U vrtiću je važno stvoriti pozitivno okruženje za djecu, a ono ovisi zapravo o našim uvjerenjima i stavovima, o našem razumijevanju djece tj. o našoj „slici o djetetu“. Pozitivno i bogato okruženje potiče samoinicirane i samoorganizirane aktivnosti kod djece, razvija socijalnu interakciju i samopouzdanje u djece. Postižemo ga samo ukoliko djecu smatramo kao inteligentne, kompetetne osobe, koje uče sami i surađujući s drugima, vjerujemo da su sposobni sami organizirati aktivnosti. Stvaranjem pozitivnog okruženja u dječjem vrtiću, pomažemo djeci da razumiju svijet oko sebe. U suprotnom, vršeći nadzor i kontrolu nad djecom, zapravo djeci oduzimamo mogućnost izbora u aktivnostima i djeca samo čine ono što im organiziraju odrasli,

čineći samo ono što smatraju da odrasli od njih očekuju, te tako djeca ne mogu razviti samostalnost, samopouzdanje niti su sposobni sami započeti vlastite aktivnosti. Polazeći od slike djeteta kao inteligentne osobe, odgajatelj je dužan osigurati bogato i poticajno okruženje, različite materijale i aktivnosti, uspostaviti komunikaciju, a sve to kako bi mogao pratiti djecu, njihov razvoj i osigurati im što kvalitetniji odgoj i obrazovanje.(Slunjski, 2008)

Cijeli proces odgoja i obrazovanja u vrtiću temelji se na određenim vrijednostima kao što su npr. uvažavanje, prihvaćanje svakog pojedinca, samostalnost, odgovornost i prava pojedinca, razvoj samosvijesti i samopouzdanja. U vrtiću je važno poticati djecu, ali i odrasle, da istražuju, da izražavaju svoje ideje i misli, stvaraju nove istine, poticati ih na razumijevanje svijeta i sebe samih, drugačije gledanje na stvari. Sve to utječe na kvalitetu razvoja vrtića koju izgrađuju svi djelatnici kroz razumijevanje svoje prakse i kroz uključenost u proces da mijenjaju i unapređuju kvalitetu odgojno-obrazovne prakse.(Slunjski, 2008)

„Odgojno-obrazovna praksa je uvijek kolektivno, a ne individualno postignuće.“ (Slunjski, 2008: 12)

3. EKOLOGIJA

Riječ ekologija nastala je kao složenica dviju grčkih riječi: *oikos* (*kuća, dom*) i *logos* (*znanost*). Ekologija je grana biologije koja proučava odnose između organizama i njihovog okoliša. Riječ „ekologija“ smislio je njemački biolog Ernest Haeckel 1866. godine. Zasluge za razvoj ekologije osim E. Haeckela ima i zoolog Charles Darwin koji je prvi uočio odnos živih bića međusobno te njihov odnos prema sredini u kojoj borave.

Razvoj ekologije: prvobitno ekologija je počela sa proučavanjem životne sredine pojedine vrste, kasnije se razvila na proučavanje čovjeka i odnosa u prirodi. Od prvog biološkog značenja ekologije, dobiva šire značenje što potvrđuje definicija da je ekologija znanost koja proučava odnos živih bića prema njihovoj sredini, njihov međusoban odnos u sredini i utjecaj sredine na njih. (Uzelac, 1990).

Ekologija je svojim razvojem postala višedisciplinarna znanost koja udružuje različita područja.

Prema nekim najosnovnijim značajkama Zemlje ekologiju možemo podijeliti na terestričku (kopnenu) i akvatičku (limničku i marinsku) ekologiju.

Jedna od najuobičajenijih podjela ekologije je podjela prema stupnju organizacije sustava koji se istražuje, prema veličini i ustrojstvu isječaka živih i neživih sastavnica biosfere, te je djelimo na:

- ekologiju jedinke (autekologiju, idioekologiju ili ekofiziologiju)
- ekologiju vrste (demekologiju ili populacijsku ekologiju)
- ekologiju životne zajednice (sinekologiju, biogeocenologiju, „sistemekologiju“ ili ekologiju sustava)
- krajobraznu ekologiju (geoekologiju)
- globalnu ekologiju (planetarnu). (Glavač, 2001)

Važno je napomenuti da ekologiju treba razlikovati od pojmova zaštite okoliša, pojam zaštita okoliša je mnogo širi pojam od ekologije, koji uključuje ekologiju, socijalne znanosti i politiku.

3.1. Ekološki odgoj i obrazovanje

Ekološki odgoj je stjecanje suvremenih znanja, vještina, navika i stavova o ekološkim osobitostima, procesima i zakonima o životnoj sredini; upoznavanje o djelovanju čovjeka na životnu sredinu u različitim fazama i dimenzijama; razumijevanje suvremenih težnji i mogućnosti nauke, tehnologije, društvenih nauka i umjetnosti za cjelovitu zaštitu i unapređivanje životne sredine. (Pedagoška enciklopedija, 1989)

Cilj ekološkog odgoja nije samo znanje djeteta o okolišu, nego razumijevanje prirodnih procesa i njihove uzajamne ovisnosti, te izgradnja stavova i pozitivnog odnosa prema okolišu u praksi, u akciji i u življenju. (Petrović-sočo, 1999, prema Ademić 1999)

Ekološki odgoj se ne bi smio ograničiti samo na odgojno-obrazovne ustanove (dječje vrtiće, osnovne i srednje škole), na roditeljski dom ili samo na neke društvene faktore izvan vrtića, nego je nužan permanentni odgoj za zaštitu životne okoline. Iz tog razloga je opravdano tražiti kontinuitet ekološkog odgoja počevši od vrtića. Ekološki odgoj podrazumijeva susrete i razgovore o vrednotama prirode i izgrađene okoline, a što se djeca budu više susretala s time, to će prije oblikovati ekološke stavove i ekološku svijest. (Uzelac, 1990)

Ekološko obrazovanje je sastavni dio odgojno-obrazovnog sustava, započinje u najranijoj mladosti, te je zbog toga važna uloga odgojno-obrazovnih ustanova na svim razinama stjecanja znanja. Ekološko obrazovanje predstavlja stjecanje osnovnih znanja, vještina i navika o ekološkim osobnostima i zakonima u životnoj sredini. Jedan od važnijih zadataka ekološkog obrazovanja je razumijevanje osobne odgovornosti pojedinca koji svojim aktivnostima mijenja okolinu, te prenošenje znanja na djecu.

Cilj ekološkog obrazovanja je da čovjek čuva i unapređuje svoju okolinu, kako bi postala sastavni dio njegova života, rada i biološkog opstanka. Osim toga ima zadatak da podigne svijest ljudi o nužnosti čuvanja i unapređivanja zdrave, ekološki čiste okoline, primjerene i dostojne čovjeka i da ih upozna sa posljedicama tehnološkog razvoja i nekontroliranog utjecaja tog razvoja na eko-sistem i zdravlje ljudi. To se postiže, kako institucionalnim tako i izvaninstitucionalnim obrazovanjem. Ta dva načina obrazovanja moraju biti međusobno povezani i usklađeni jer su prirodno upućeni jedan na drugi. Tako izvaninstitucionalno obrazovanje stečeno u obitelji i posredovanjem medija, dopunjuje se institucionalnim, počevši od predškolskog obrazovanja, preko osnovne i srednje škole pa sve do višeg i sveučilišnog obrazovanja uključujući diplomske i doktorske studije.

Da bi se od čovjeka moglo očekivati ekološko ponašanje, potrebno ga je prethodno obrazovati, što se jedino postiže uvođenjem ekoloških sadržaja u sve nivoe odgoja i obrazovanja. (<http://www.emirsinan.com.ba/?p=78> , 23.6.2018.)

Sakač i suradnici (2012) također smatraju da ekološko obrazovanje treba obuhvatiti sve razine odgojno obrazovnog procesa, od predškolskog do visokog obrazovanja. Navode kako je potrebno imati u vidu kritičan period u razvoju djeteta kada ono najbolje prihvata doživljava iz svoje sredine te smatraju kako naglasak na ekološkom obrazovanju treba biti na predškolskom uzrastu. Ekološki razvoj djece treba provoditi planski i sustavno i to ne samo unutar već postojećih aktivnosti, nego i unutar različitih projekata. Prilika za ekološko obrazovanje može se pružiti kroz ekološke radionice, igre, uređenje vrtićkog dvorišta i kroz boravak u ekološki uređenim sobama.

Prema Ljubenkov (2012) djeca se kroz rad na ekoprojektima senzibiliziraju za ekološke teme i stječu čvrste temelje za razvoj ekološke svijesti kao cjeloživotni proces.

Pregledom literature, utvrđeno je koliko je zapravo važna ekološka svijest mladih za sigurniju budućnost i za očuvanje okoliša.

3.2. Ekološka osviještenost djece

Ekološku osviještenost djece najbolje je razvijati u ranom djetinjstvu jer djeca tada počinju razvijati ophođenje prema drugim ljudima, životinjama i sl. Djeca u predškolskoj dobi najbolje usvajaju radne navike, razvijaju ljubav prema drugima, tako i prema okolini koja ga okružuje. Sve navike koje djeca usvoje u predškolskoj dobi, ostat će im za čitav život. Ekološku osviještenost djece možemo razvijati kroz različite aktivnosti koje se mogu primjenjivati u obitelji ili vrtićkom okruženju. Neki primjeri aktivnosti kojima potičemo ekološku osviještenost djece su: recikliranje otpada, smanjenje količine otpada, ekološke slikovnice, eko-igre, učenje djece da koriste platnene vrećice umjesto plastičnih, štednja resursa, boravak u prirodi, uređenje vrtićkog dvorišta i sl...

4. EKO-VRTIĆI

Program Eko-vrtići osmišljen je sa ciljem provedbe odgoja i obrazovanja za okoliš u svim odgojno-obrazovnim ustanovama. Ovaj međunarodni program razvila je Zaklada za odgoj i obrazovanje za okoliš (Founadtion for Environmental Education- FEE) kao odgovor na UN konferenciju 1992.godine. Program se službeno počeo provoditi 1994. godine u Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj i Velikoj Britaniji, a danas se provodi u više od 59 država diljem svijeta.

Program Eko-vrtići temelji se na sustavu nagrađivanja- vrtići se nagrađuju Zelenom zastavom sa znakom Eko-vrtića koja se može izvjesiti na zgradi vrtića ili se može izložiti u dvorištu. Osim zastave, vrtići dobivaju i certifikat Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš, pravo na logo Eko-vrtića koji se treba nalaziti na dopisima, stječu mogućnost medijske promidžbe u Hrvatskoj i svijetu.

Nacionalni koordinator Eko-vrtića u Republici Hrvatskoj je Udruga Lijepa Naša.

Cilj programa Eko-vrtića je ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život djece i djelatnika Eko-vrtića.

Zadaća ovog programa je odgojiti najmlađe da budu osjetljivi na pitanja okoliša i osposobiti ih za donošenje odluka o razvitku društva u budućnosti.

Status Eko-vrtića je sustav nagrađivanja na lokalno, državnoj i međunarodnoj razini što je osobitost ovog prepoznatljivog i kvalitetnog modela odgoja i obrazovanja. Svi vrtići koji ispune postavljene kriterije, koji brigu za okoliš promiču kao trajnu vrijednost i način življenja, dobivaju povelju o statusu Međunarodnog Eko-vrtića i Zelenu zastavu sa znakom. Priznanje se dodjeljuje na dvije godine, te nakon toga potrebno je obnoviti status.

Vrtić mora dokazati da je u provedbi programa otišao korak dalje, da je proširio rad na izabranim temama, a sve aktivnosti mora dokumentirati na mrežne stranice programa. (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-su-ekoskole> 19.6.2018.)

4.1. Što rade Eko-vrtići?

Program Eko-vrtića određuje i usmjerava način na koji se nastavni sadržaj o zaštiti okoliša primjenjuje u svakodnevnom životu vrtića. Ovakav pristup pomaže djeci da lakše shvate koliko

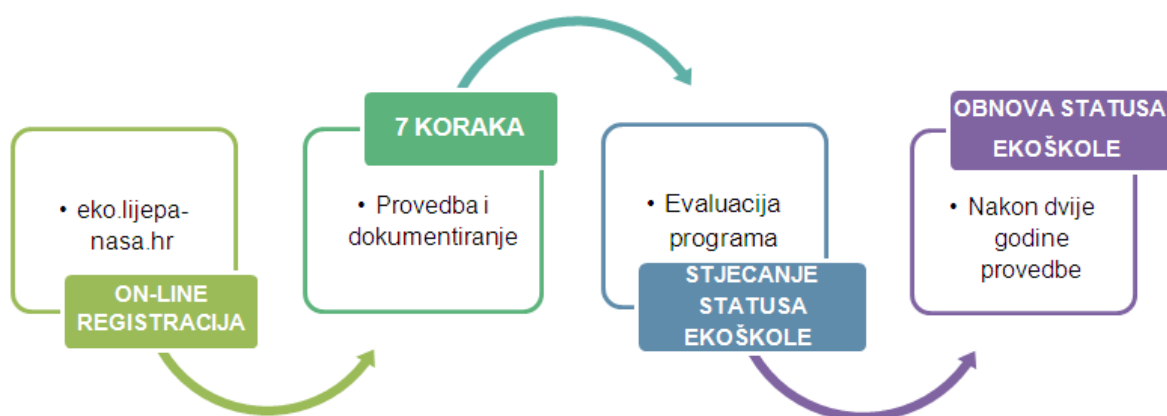
je važna zaštita okoliša. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog korištenja energije i vode i uređivanju vrtićkog dvorišta.

Svi sudionici života u Eko-vrtiću- djeca, odgajatelji, roditelji, tehničko osoblje, javna i mjesna poduzeća, predstavnici lokalne uprave i drugi, zajednički poduzimaju niz praktičnih koraka i aktivnosti s ciljem smanjenja opterećenja okoliša. Djeca Eko-vrtića, zainteresirano i aktivno prenose svoja znanja i odgovornosti na obitelj i širu zajednicu. (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/sto-rade-ekoskole> 19.6.2018.)

4.2. Kako postati i ostati Eko-vrtić?

U ovaj program može se uključiti bilo koja odgojno-obrazovna ustanova: vrtić, škola(osnovna i srednja), fakultet,učenički domovi, škole za djecu s posebnim potrebama...

Da bi vrtić postao Eko-vrtić sve što treba uraditi je za početak prijaviti se na mrežnu stranicu programa [eko.lijepa-nasa.hr](https://www.eko.lijepa-nasa.hr). nakon toga slijedi vertifikacija od strane nacionalnog koordinatora. Zatim kada vrtić primi svoje korisničko ime i lozinku može pristupiti popunjavanju „7koraka“. Nakon što se provede svih 7 koraka, slijedi prijava vrtića za stjecanje statusa Ekovrtića. I sve je ovo potrebno obnoviti nakon dvije godine. (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/kako-postati-ekoskola> 19.6.2018.)

Slika1. kako postati Eko-vrtić

I na kraju, da bi jedan vrtić, koji je dobio status Eko-vrtića i ostao Eko-vrtić, potrebno je da svake dvije godine obnovi status Eko-vrtića, onako kako to nalažu pravila međunarodnog

programa Eko-vrtića. Svake godine potrebno je poboljšavati eko-aktivnosti, kako bi se primjetio napredak u ekološkom odgoju i obrazovanju tog vrtića.

4.3. Metodologija Eko-vrtića

Pod metodologijom Eko-vrtića podrazumijevamo zapravo onih „7koraka“ koje je potrebno ispuniti kako bi vrtić dobio status Eko-vrtića. Metodologiju Eko-vrtića možemo pronaći na njihovoj mrežnoj stranici <https://www.eko.lijepa-nasa.hr/>.

1. Osnivanje odbora Eko-vrtića

Prvi korak za dobivanje statusa Eko-vrtića jest osnivanje odbora. Odbor Eko-vrtića čine: ravnatelj, odgajatelji, djeca, predstavnici roditelja, predstavnici stručnog tima, predstavnici tehničkog i administrativnog osoblja, predstavnici lokalne zajednice, javnih i drugih poduzeća, predstavnici udruga koje se bave pitanjima okoliša a djeluju u mjestu Eko-vrtića. Svrha odbora je da osigura usvajanje ostalih šest elemenata, da raspodijeli odgovornost djeci i u njima razvije svijest o vrijednosti njihovih zamisli, dugoročno brine za provedbu programa te da se poveže sa upravom vrtića i lokalnom zajednicom. Odbor Eko-vrtića je najvažniji, i najveća je snaga programa. Sve što Odbor radi mora se zapisati, te se zapisi kasnije postavljaju na mrežne stranice programa. Odbor najbolje funkcionira kada su u njemu svi gore navedeni članovi. Ono što je važno jest da vrtić izađe iz svog okvira, jer na taj način vrtići postaju otvoreni za javnost i omogućuje im se šire djelovanje u različitim akcijama kao npr. akcijama čišćenja okoliša, humanitarnim akcijama, akcijama o ekološkim problemima... Sva djeca eko-odbora postaju aktivni sudionici društva.

Početkom svake nove šk.godine članovi odbora se mogu promijeniti, a izmjene je potrebno postaviti u sve prostorije gdje se nalazi i stari popis odbora, te ih također unijeti i na mrežne stranice programa.

2. Ocjena stanja okoliša

Nakon izbora odbora, slijedi pregled trenutačnog stanja okoliša. Potrebno je procijeniti koliko vrtić operećuje okoliš, koliko proizvodi otpada, koliko torši energente i vodu, kakav je vanjski okoliš vrtića, te kolika je zastupljenost odgoja i obrazovanja za zaštitu okoliša u aktivnostima vrtića.

Obrazac Ocjene stanja nalazi se na stranici programa, sadrži nekoliko jednostavnih pitanja koje su podijeljene po temama. Početkom svake godine vrtić je dužan napraviti novu Ocjenu stanja okoliša kako bi je mogao usporediti sa prethodnom i kako bi mogao uvidjeti koliki je napredak u programu.

3. Plan djelovanja (izrada programa rada)

Plan djelovanja je zapravo bit programa Eko-vrtića. Vrtić samostalno izrađuje program na temelju Ocjene stanja okoliša. Odabire se jedan ili više ponuđenih ciljeva koji su u okviru zadanih tema „Voda“, „Energija“, i „Otpad“. Program se povezuje s redovnim planom i programom i postavljaju se ostvarivi ciljevi. Potrebno je odrediti eko-patrole i planirati sve druge aktivnosti od 4. do 7. koraka. Plan djelovanja potvrđuje Odbor Eko-vrtića. Zadatci i ciljevi moraju biti jasni i marljivi, potrebno je pratiti njihovu realizaciju. Obrazac Plana i programa Eko-vrtića može se pronaći na mrežnim stranicama programa, i izrađuje se za svaku godinu.

4. Praćenje stanja i ocjenjivanje

Vođenje zabilježki i ocjenjivanje stanja je ono nešto što Ekovrtićima daje posebnu vrijednost uz naglašavanje napredovanja prema cilju. Praćenje stanja razrađuje se u suglasju s planom djelovanja. Prati se i ocjenjuje jesu li ostvareni ciljevi, bilježi se svaki uspješan postupak i predlažu postupci za neriješene probleme. Po mogućnosti, praćenje bi trebali pratiti djeca zajedno sa odgajateljima- voditi eko-dnevnik, izrađivati fotografije, snimati videozapise, postavljati izložbe prilikom dana Eko-vrtića.

Obrazac za izvješće se također nalazi na eko.lijepa-nasa.hr i treba ga napraviti do 30.lipnja svake godine.

5. Rad prema planu i programu

U slopu svakodnevnih aktivnosti odrađuju se i teme vezane za Plan djelovanja, a teme o zaštiti okoliša, o kojima se uči tijekom redovitih aktivnosti, trebaju utjecati na način rada čitavog vrtića. Zbog toga je potrebno pripremiti pojedinačne praktične aktivnosti u vrtiću ili izvan njega.

Svaki odgajatelj u izvedbenom programu svog područja će izdvojiti aktivnosti koje se odnose na provedbu programa Eko-vrtića. Ovisno o aktivnosti, potrebno je da svi daju svoj prilog. Ako se o zadanoj temi posvetio samo jedan dio aktivnosti npr. uvodni dio, onda je to potrebno označiti u dnevniku rada. Sve zabilješke, postaviti na mrežnu stranicu programa.

6. Obavješćivanje javnosti i uključivanje medija

Kako bi aktivnosti Eko-vrtića imale veći odjek u javnosti potrebna je stalna promidžba, naročito povodom dana Eko-vrtića. Dan Eko-vrtića je jedan dan u godini kojeg bira Odbor Eko-vrtića, naziva se i Projektni dan. U vrtiću bi trebao biti postavljen stalni oglasni pano Eko-vrtića. Za promicanje programa također mogu poslužiti posebno osnovane novine Eko-vrtića. Potrebno je također održavati predavanja s ekološkim temama, razmjenjivati informacije s drugim vrtićima u zemlji i inostranstvu, o svom radu obavještavati mjesne novine, radio i TV, organizirati akcije na koje se pozivaju mediji.

Vrtić koji je uključen u međunarodni program Eko-vrtića dobiva prilikom uključivanja tri nacionalna plakata i potvrdu o uključivanju u program. Poželjno je da se plakati postave u ured ravnatelja, ured za odgajatelje i uz stalni pano Eko-vrtića. Uz plakat postavlja se i potvrda o uključivanju u program.

Stalni pano Eko-vrtića sadrži sljedeće:

- Sedam programskih koraka (uz prvi se stavlja popis članova odbora i njihove funkcije, a uz sedmi korak-tekst ili slogan koji predstavlja eko-kodeks vrtića).
- Službeno znakovlje: logotip Međunarodnog koordinatora (FEE- eng. Foundation for Environmental Education), logo Nacionalnog koordinatora (Udruga Lijepa Naša, Zagreb), logotip Eko-vrtića i logo vrtića uključenog u program. Sva četiri znaka trebaju biti iste veličine.

Uz stalni pano treba biti postavljen i promjenjivi pano kojemu je svrha izvješćivanje o svim mjerenjima, provedenim akcijama, anketama, fotografije djece u akcijama, polugodišnje izvješće o postignutom, obilježavanje prigodnih datuma, organizacija i dojmova s Projektnog dana, tekstovi iz tiska i slično.

Znak (logo) vrtića određuje se tako da se na razini vrtića raspiše natječaj među djecom. Logo može biti dio spomeničke baštine mjesta u kojem se vrtić nalazi, zaštićena biljna ili životinjska vrsta tog kraja, reljefno obilježje kraja i sl. Poželjno je da znak bude što jednostavniji kako bi se lakše mogao prenijeti na dokumente nakon ostvarivanja statusa Eko-vrtića.

7. Eko-kodeks

Eko-kodeks je zajednički dogovor i stav između sudionika Eko-vrtića, ide u prilog obvezivanju svih čimbenika na „EKO“ opredjeljenje vrtića. U izradi eko-kodeksa sudjeluju

djeca, a potrebno ga je izložiti na vidljivo mjesto u svakoj prostoriji škole kao i na stalni pano programa. Eko-kodeks može se objaviti u medijima.

Izradu eko-kodeksa određuje vrtić samostalno, predlaže se da ga statsavljaju djeca u suradnji sa odraslim. Eko- kodeks se kasnije postavlja na središnji pano i u sve prostorije vrtića, kako bi bio dostupan svima koji uđu u vrtić.

4.4. Načela odgoja i obrazovanja za okoliš u programu Eko-vrtića

Načela programa Eko-vrtića su:

- Usklađivanje i prilagođavanje programa Eko-vrtića odgojno-obrazovnom sustavu (svaki vrtić koji se uključi u program sam izabire način ugradnje i provedbe programa u skladu s propisanim planom i programom).
- Uvođenje posebnih programa zaštite okoliša.
- Stalno usavršavanje odgajatelja.
- Interdisciplinarni pristup odgoju i obrazovanju za okoliš u dječjim vrtićima (ravnomjerno, kroz sve aktivnosti koje se provode na razini cijele ustanove).
- Osnivanje centara odgoja i obrazovanja za okoliš kao podrška programima zaštite okoliša (tematsko usavršavanje odgajatelja, praćenje i usporedba rada ba određenoj temi, praćenje rada na manjim projektima, usmjeravanje i evaluacija).
- Opremanje vrtića suvremenom literaturom s tematikom zaštite okoliša.
(<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/nacela-odgoja> 20.6.2018)

4.5. Ciljevi zaštite okoliša u programu Eko-vrtića

Međunarodni program Eko-vrtića upotpunjuje i povezuje sadržaje plana i programa s izvanvrtićkim aktivnostima. Vrtići postaju centri informiranja o problematici okoliša i doprinose smanjivanju i postupnom rješavanju uočenih nepravilnosti.

Cilj zaštite okoliša u Eko-vrtiću je:

- Snimiti stanje okoliša vrtića.
- Utvrditi postojeće probleme u okolišu te djelovati s ciljem sprječavanja nastanka novih.

- Dati prednost održivom razvitku.
- Unaprijediti kakvoću življenja, osiguravajući i održavajući visoku kakvoću okoliša za život, rad i kretanje.
- Organizirati akcije s ciljem promicanja životnih i radnih uvjeta.
- Zaštititi prirodu i očuvati prirodne izvore.
- Upoznati i štititi biološku raznolikost ekosustava.
- Poticati i osmišljavati rad u okolišu.
- Upozoravati javnost o problematici okoliša.
- Osigurati uvjete za trajno i pravodobno informiranje javnosti i sudjelovanje u svim predviđenim aktivnostima. (<https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/ciljevi-zastite-okolisa-u-programu-ekoskole> 20.6.2018.)

5. EKOLOŠKI PROGRAM U DJEČJEM VRTIĆU

Kada govorimo o ekologiji u dječjem vrtiću, upravo je taj vrtić mjesto gdje dijete uči i živi. Iz toga razloga u odgojno-obrazovnoj ustanovi je vrlo važan i potreban ekološki odgoj. Svako dijete uči svoja prava, dužnosti i odgovornosti i sve što se nauči u najranijem djetinjstvu ostaje za kasnije godine života. Zbog te spoznaje, važno je uključiti i ekološki odgoj u dječjem vrtiću, kako bismo osvijestili djecu o važnosti očuvanja okoliša. (Smojver, 1999, Prema Adamić 1999.)

Djeca u predškolskoj dobi najviše uče kroz igru i međusobno surađujući. To su komponente odgojno obrazovnog rada idealne za usvajanje ekoloških, ali i mnogih drugih vrijednosti kod djece predškolske dobi.

Kroz ekologiju djeca razvijaju kreativnost. Aktivnosti su uglavnom životno-praktične, sastoje se od sakupljanja starog papira, razvrstavanja, odlaska u reciklažno dvorište, brige o sadnicama i cvijeću.

Razvijanje ekološke svijesti vrlo je dugotrajan i složen proces. Za stvaranje dobre eko-komunikacije važno je:

- Pozitivno emocionalno ozračje u vrtiću i obiteljskom domu- Kada je stvoreno pozitivno ozračje, tada su i odgajatelji motivirani za promjene, svjesni pozitivnih eko-stavova i ponašanja u komunikaciji. Kada djetetu šaljemo pozitivne misli, odluke, stavove, ono izgrađuje pozitivnu sliku o sebi, donosi važne odluke, koje kasnije postaju njegova životna uvjerenja.
- Strukturiranje unutarnjeg i vanjskog prostora- kako zapravo strukturiranje prostora utječe na ekološku osjetljivost djeteta? Ekološku osvještenost potičemo unoseći zanimljive sadržaje iz prirode u sobu dnevnog boravka, kroz istraživačke, kreativne centre, zeleni kutić sa akvarijem, terarijem, osmišljavanjem kutića čistoće...

Cilj eko programa u dječjem vrtiću:

- Uvrstiti ekološke sadržaje u odgojno-obrazovni rad.
 - Usmjeriti djecu na odgovorno ponašanje u prirodi, prema prirodi.
 - Ukazati djeci koliko je važno brinuti se za okoliš i čuvanje okoliša.
 - Razvijati kod djece vještine očuvanja okoliša u djeci bliskim situacijama.
- (<https://www.djecji-vrtici-sb.hr/index.php/programi/posebni-programi/ekoloski-program> 20.6.2018.)

Dijete, odgajatelj, roditelj, svi su jednako aktivni sudionici eko programa u vrtiću. Dijete istražuje i doživljava prirodu kroz osjetilne modalitete. Nakon doživljaja prerađuje i izražava svoje iskustvo u svim aspektima izražavanja i stvaranja (spoznajnom, govornom, tjelesnom, intelektualnom...). U ovoj trijadi odnosa dijete-odgajatelj-roditelj, roditelj svojim modelom ponašanja ima najveći utjecaj na dijete. Da bi eko program bio uspješno proveden potrebno je dobro osvješten i aktivno uključen roditelj u programu. Roditelji se mogu obavještavati o eko-aktivnostima kroz roditeljski kutić. Uključuju se u program donoseći potrebna sredstva, sudjelovanjem u izletima i drugim oblicima aktivnosti. (Smojver, 1999, Prema Adamić 1999)

U sklopu ekološkog programa u dječjem vrtiću, provode se i različiti projekti, u kojima su, u suradnji s djecom, dogovorene eko zadaće kao što su npr. praćenje ponašanja ljudi u prirodi, upoznavanje djece s prirodnim okruženjem, upoznavanje problema okruženja, razvijanje poželjnih navika ponašanja, poticanje istraživačkih ponašanja kod djece. Rad na projektima uvelike doprinosi razvoju ekološke svijesti i pozitivnog stava prema prirodi i široj društvenoj zajednici. (<https://www.djecji-vrtici-sb.hr/index.php/programi/posebni-programi/ekoloski-program> 20.6.2018.)

6. EKOLOŠKA DIMENZIJA PROSTORA U DJEČJEM VRTIĆU

Prostor u vrtiću ima skoro jednako važan utjecaj i ulogu kao odgajatelj, te je stoga bitno kako ćemo ga urediti. U preobrazbi vtičkog prostora poželjno je da sudjeluju odgajatelji i djeca, roditelji i vanjski čimbenici. Prostor ima nije samo sklad, estetika i doživljaj, prostor ima ulogu odgojnog čimbenika koji podupire dječji razvoj. Djetetu je potrebno osigurati bogatu i poticajnu sredinu, koja mu može služiti za stjecanje mnogih iskustava i koja ga potiče na istraživanje. Prostor je važno organizirati prema ciljevima i zadaćama programa vrtića. (Rigatti, 1999, prema Ademić, 1999)

„Prostor je laboratorij u kojemu se stalno nešto događa i istražuje, prate se procesi, pojave, unose se promjene, postavljaju se hipoteze i dobivaju odgovori o životu, svijetu, prirodi. On je stalno živ i nov.“ (Riggati, 1999:162, prema Adamić, 1999)

Da bi se zadovoljila ekološka načela oblikovanja prostora dječjeg vrtića, potrebno je ispuniti nekoliko sastavnica:

1. zdravstveno-higijenske sastavnice
2. arhitektonske sastavnice i unos sastavnica okoliša svog kraja u oblikovanju prostora
3. pedagoško-psihološke sastavnice
4. estetske sastavnice
5. ekonomske sastavnice
6. ekološka dimenzija unosa materijala za rad i aktivnosti.

Sve ove sastavnice međusobno čine jednu cjelinu i doprinose oblikovanju prostora dječjeg vrtića.

1. Pod zdravstveno-higijenskim sastavnicama podrazumijevamo redovito čišćenje i održavanje opreme, sigurnost i što manje ometajućih čimbenika, zatim postavljanje opreme na siguran način koji omogućuje kretanje i mirnije aktivnosti, primjerenost i fleksibilnost opreme, osiguranje nekih konstanti u prostoru za dijete (spavanje u istom mjestu;rituali) i emocionalnu stabilnost-osiguranje osobnog prostora za odlaganje osobnih stvari i sl.

2. U okviru arhitektonskih sastavnica i unosa okoliša u oblikovanje prostora analiziramo i upoznajemo arhitekturu zgrade vrtića te prema njoj oblikujemo prostor, biramo sredstva, opremu i dekor, analiziramo spoj vanjskog i unutrašnjeg prostora vrtića i ocjenjujemo što je potrebo naglasiti a što sakriti ili dograditi oblikovanjem prostora, unosimo sastavnice okruženja

i okoliša u vrtić na način da bude naglašena kultura baštine, vjerski i ostali običaji kao i prirodno i društveno okruženje mjesta u kojem se vrtić nalazi. Na taj način, aktivnosti koje se provode u vrtiću omogućuju djeci cjelovit doživljaj okoliša.

Prateći sve ove sastavnice, u oblikovanju prostora omogućujemo djeci bliskost i komunikaciju s okolinom, djeca se upoznaju s običajima svoga kraja, razvija se ljubav i pripadnost prema mjestu u kojem žive. U oblikovanju sudjeluju odgajatelji, djeca i roditelji te tako reflektiraju originalnost, estetiku i kulturu sudionika koji sudjeluju u programu rada vrtića.

3. Pedagoško-psihološke sastavnice oblikovanja prostora- njima nastojimo oblikovati prostor na način da zadovolji djetetove potrebe, te da u njemu dijete može voditi aktivan život. Prostor u dječjem vrtiću se stalno oblikuje prema dječjim aktivnostima kako bi se omogućile aktivnosti u manjim skupinama, aktivnosti odraslog i djeteta, aktivnosti samog djeteta te aktivnosti sve djece zajedno. Dobro oblikovan prostor utječe na dječju igru, potiče samostalnost, suradnju i zajedničku igru, stvara se ugodna atmosfera, te se ostvaruje kultura odnosa.

Pedagoškim sastavnicama nastojimo održavati aktualnost zbivanja i događanja unoseći iznenađenja i novine; obavješćivati o zbivanjima i aktivnostima; osigurati raznolikost, bogatstvo ponude i slobodan izbor aktivnosti, materijala; osigurati djeci da u prostoru obavljamo svoje aktivnosti; omogućiti im bogatstvo ponude, stjecanje doživljaja, iskustva, istraživanja i učenja na nove načine.

U okviru prostora potrebno je poštovati načela, stalnosti i promjenjivosti, kako bi omogućili sigurnost i stabilnost djeteta. Sva mjesta u vrtiću potrebno je oblikovati različitim sadržajima i ponudama materijala jer na taj način osiguravamo promjenjivost, zanimljivost i fleksibilnost ponude, te tako zadovoljavamo djetetove potrebe. Kod djece starije dobi potrebno je mijenjati prostor, materijal i mjesta na kojima uče (dvorište, šuma, ulica...), jer se upravo time pojačava zanimanje djece za eko-sadržaje, upotpunjuje se doživljaj okoliša, stječu se ekološki doživljaji i iskustva.

4. Estetske sastavnice u oblikovanju prostora na prvi pogled i nemaju neke veze sa ekološkim odgojem, ali značaj ove sastavnice nije ništa manje važan od ostalih. Prvi doživljaj prostora vrlo je važan kako za djecu tako i za roditelje. U oblikovanju prostora važan je timski rad odgajatelja koji zajednički kreiraju prostor za djecu koji kod djece utječe na osjećaje i razvija njihovu osjetljivost za lijepo, za oblikovanje, oplemenjivanje. Djeca se u estetski lijepo oblikovanom prostoru, koji je oblikovan iz njihove ruke osjećaju važna, sigurna i ponosna.

Upravo u tome i jest bit estetske sastavnice oblikovanja prostora- time dajemo djeci prigodu da razviju brižljiv odnos prema životnoj okolini. Estetsko oblikovanje prostora je igra za odgajatele i djecu, stalno imaju mogućnost stvaranja novih ideja.

5.Ekonomske sastavnice oblikovanja prostora- u trenutku kada je nemoguće nabaviti novu opremu, tada odgajatelji, djeca i roditelji imaju priliku iskazati svoju kreativnost. Zajednički mogu od nekih starih stvari koje se smatraju otpadom, načiniti neke nove, izraditi igračke vlastitim rukama. Izrađivanje stvari zajedno sa djecom pomaže da djeca spoznaju vrijednost uloženog truda. Tako upoznajemo djecu s novom ekološkom dimenzijom -štedljivost-iskoristivost-kreativnost.

6.Ekološka dimenzija unosa materijala za rad i aktivnosti u oblikovanju prostora- Osim što djeci dajemo gotove igračke, potrebno je osigurati i nestrukturirani materijal, kako bi djeca mogla izrađivati neke nove, lijepe, funkcionalne stvari koje su proizašle iz njihove mašte, volje, akcije, stvari koje su napravili sami svojim rukama. Na ovaj način djecu potičemo na razmišljanje kako riješiti problem, potičemo ih na aktivnost i učenje, na istraživanje i uživanje u iznenađenju, utičemo na sposobnost djeteta te razvijanje njegova identiteta i sigurnosti, potičemo kod djece stvaralaštvo i kreativnost. Korišćći nestrukturirani materijal dijete stavljamo u situaciju da na ono što je pronašlo utječe i oblikuje. Time suzbijamo prezasićenost i nezainteresiranost kod djeteta koji inače izazivaju već gotove igračke. (Rigatti,1999, prema Ademić 1999)

Na oblikovanje prostora u dječjem vrtiću utječu odgajatelji, djeca i roditelji, kao i ostali mnogobrojni čimbenici. Sve ideje se zajednički povezuju, a temeljni nositelj zadaće je odgajatelj. Odgajatelj potiče djecu da i oni sudjeluju u oblikovanju prostora, iznoseći svoje misli, ideje, a odgajatelj pokazuje kako cijeni i podržava njihove ideje. Uspješnost oblikovanja prostora je veća, ukoliko odgajatelj uređenje prostora ne oblikuje za sebe, nego sluša reakcije i želje djece i dizajnira sukladno s dječjim potrebama. Što više sastavnica uspijemo ugraditi u oblikovanje dječjeg prostora, to je veća mogućnost dječjeg razvoja za eko-osjetljivost. Stvaranjem i strukturiranjem prostora, nastoji se utjecati na razvijanje ekološke osjetljivosti kod predškolskog djeteta, a ostvarujemo ju kroz eko-aktivnosti i eko-komunikacijom. (Rigatti, 1999, prema Ademić, 1999)

7. AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU KOJE PRIDONOSE RAZVOJU EKOLOŠKE SVIJESTI KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

- Za djecu je vrlo važan boravak na svježem zraku, pa je tako moguće organizirati i mnoge igre u prirodi i okolišu: na livadama, u parkovima, u šumi, penjanje po stablima i sl.
- Moguće je organizirati i rekreaciju u prirodi, pa tako djete provodeći vrijeme u prirodi s odgajateljem, ili obitelji može uvidjeti kako roditelji ili odgajatelji vole prirodu i u njoj uživaju tako da je ne zagađuju. Na taj način djeca će se odgovorno ponašati u prirodi. Djeca se mogu voziti biciklom, šetati šumom ili se mogu napraviti izleti u prirodu s vrtićem.
- Uključivanjem djece u radne obaveze kao što su briga oko biljaka, životinja, pospremanje igračaka. Zajedno sa djecom možemo uređivati vrt, saditi cvijeće, voće, povrće...
- Eko igre- svrstavanje otpada
- Aktivnosti koje se provode kroz ekoslikovnice
- Stvoriti i održavati zeleni kutić u sobi dnevnog boravka
- Razgovori s djecom: o Zemlji, kakva je kada se ljuti, kada je sretna, kako ju možemo zaštititi
- Odlazak s djecom u zoološki vrt, na izložbu kukaca i sl. kako bi djeca usvojila neka znanja i navike. (http://dv-ciciban.hr/?page_id=185)

Ekološki odgoj u dječjem vrtiću je vrlo važan, djecu je potrebno naučiti ponašanjima koja će pomoći da Zemlja ostane čista, lijepa i uredna. Krenuvši od najranije dobi, kod djece možemo usaditi ekološki prihvatljiva ponašanja, koja će kod djece ostati za čitav život, a koja mogu prenijeti i na svoje najbliže. Ako naučimo djecu od malena da štite svoju prirodu i okoliš, sigurno će to nastaviti činiti i kroz čitav život.

8. ZAKLJUČAK

Samo ekološki odgojena, obrazovana i osviještena osoba može zaustaviti sve veće onečišćenje i uništavanje okoliša. Svijest o važnosti ekologije, o očuvanju prirode razvija se kroz neposredni kontakt mlade osobe s prirodom koja je okružuje. Zbog toga je važno krenuti s ekološkim odgojem u najmlađoj dobi kada djeca najviše istražuju i zainteresirana su za prirodu i sve što ih okružuje. No djeca bez pomoći i podrške odraslih, ne mogu sama razviti svijest o važnosti očuvanja prirode, te tu najveću ulogu imaju roditelji i odgajatelji. Promatrajući kako se roditelji i odgajatelji promatraju u prirodi, koliko je vole, poštuju te je nikako ne zagađuju, i djeca će se početi ekološki prihvatljivo ponašati.

I na kraju može se zaključiti da ukoliko je okruženje u kojem dijete provodi svoje vrijeme, naročito dječji vrtić u kojem dijete stječe najviše znanja i iskustva, obogaćeno različitim ekološkim sadržajima i aktivnostima može izrazito pozitivno utjecati na ekološku osviještenost djeteta.

LITERATURA

1. Glavač V. (2001) Znanstvene osnove ekologije zaštite, prirode i okoliša u O.P.Springer (ur.) *Ekološki leksikon* (str. 15-42), Zagreb, Barbat: Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja RH
2. Ljubenkov, B. (2007) *EKOPROJEKTI – UČENJE ZA BUDUĆNOST*, pribavljeno 23.6.2018. sa https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=122925
3. Potkonjak, N., Šimšela, P. (1989) *Pedagoška enciklopedija, svezaak I.* Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
4. Sakač, M., Cvetičanin, S., Sučević V. (2012) *MOGUĆNOSTI ORGANIZIRANJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE*, pribavljeno 23.6.2018. sa https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=117583
5. Slunjski, E. (2008) *Dječji vrtić zajednica koja uči*, Zagreb, Spektar Media
6. Uzelac, V. (1990) *Osnove ekološkog odgoja*, Zagreb, Školske novine
7. Zbornik radova stručno znanstvenog skupa (1999) *Ekologija korak bliže djetetu*, Rijeka: Adamić

MREŽNA LITERATURA:

8. <http://www.emirsinan.com.ba/?p=78>
9. <https://www.eko.lijepa-nasa.hr/>
10. http://dv-ciciban.hr/?page_id=185
11. <https://www.djecji-vrtici-sb.hr/index.php/programi/posebni-programi/ekoloski-program>

POPIS IZVORA SLIKA:

Slika1. kako postati Eko-vrtić- pribavljeno 19.6.2018. sa <https://www.eko.lijepa-nasa.hr/eko-skole/kako-postati-ekoskola>

